

POSTANOWIENIE

Dnia 7 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania T. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 sierpnia 2019 r.,
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 10 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

1. oddala zażalenie

2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz adwokata R. K. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 8 grudnia 2017 r., sygn. akt XI U [...], i oddalił odwołanie ubezpieczonego T. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 9 czerwca 2017 r., odmawiającej mu prawa do emerytury.

W dniu 26 kwietnia 2018 r. ubezpieczony wniósł o doręczenie odpisu wyroku Sądu drugiej instancji.

Jego kolejne pisma z dnia 21 sierpnia 2018 r. i 10 września 2018 r. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi kasacyjnej zostały uznane za wniosek o doręczenie odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 kwietnia 2018 r. z uzasadnieniem wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jego złożenia. Takie żądanie T. S. ponowił w dniu 10 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z dnia 10 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa [...], oddalił wniosek ubezpieczonego T. S. o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa [...] (pkt 1) i odrzucił wniosek ubezpieczonego T. S. o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa [...] (pkt 2).

Sąd Apelacyjny podniósł, iż nie ulega wątpliwości, że z wnioskiem o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem T. S. wystąpił po upływie terminu tygodniowego od ogłoszenia sentencji wyroku. Gdyby nawet przyjąć, że wniosek taki został złożony w dniu 26 kwietnia 2018 r. (choć z jego treści nie wynika, że dotyczył odpisu wyroku z uzasadnieniem), to i tak nastąpiło to po upływie terminu tygodniowego od ogłoszenia wyroku (termin z art. 387 § 3 k.p.c. upłynął z dniem 12 kwietnia 2018 r.). Zatem również kolejne pisma ubezpieczonego z dnia 21 sierpnia 2018 r. i z dnia 10 września 2018 r. zostały złożone po upływie wskazanego terminu. Zdaniem Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do przywrócenia T. S. terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa [...]. T. S. był prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 5 kwietnia 2018 r. Jak wyjaśnił, nie stawiał się w Sądzie, gdyż stawiennictwo na rozprawie było nieobowiązkowe. W tym czasie przebywał na delegacji, przy czym nie wnosił o zmianę terminu posiedzenia. Po wydaniu orzeczenia oczekiwał, że otrzyma odpis wyroku na swój adres domowy, sam nie zasięgał w Sądzie informacji.

Jak dalej podkreślił Sąd, fakt, że rozprawa apelacyjna odbywa się bez względu na niestawiennictwo stron nie oznacza, iż sąd z urzędu zawiadamia strony, które były nieobecne na rozprawie o zapadłym orzeczeniu (wyjątek od tej reguły

przewidziany w art. 327 § 2 k.p.c. nie ma zastosowania w wypadku Tadeusza Sosnowego). Zatem w interesie strony, która nie stawiała się na rozprawie, na której zapadł wyrok, jest jak najszybsze uzyskanie informacji o jego treści oraz sposobie i terminie wniesienia skargi kasacyjnej. Takiego zachowania należało oczekiwać od strony należycie dbającej o swój interes procesowy. Tymczasem skarżący bezpośrednio po rozprawie, w której nie uczestniczył, nie podjął żadnych działań w celu uzyskania wskazanych informacji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zatrudnienie ubezpieczonego (pobyt na delegacji) nie stanowiło przeszkody uniemożliwiającej mu wystąpienie z wnioskiem o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji. Mógł uczynić to telefonicznie w sekretariacie Sądu, bądź pisemnie za pośrednictwem poczty. Okoliczność ta nie może stanowić więc o braku winy w uchybieniu terminu do złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem.

Ubezpieczony T. S. wniósł zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] w przedmiocie odrzucenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa [...], zarzucając mu naruszenie prawa procesowego mające wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów i uznanie, że ubezpieczony uchybił terminowi ze swojej winy, podczas gdy został on wprowadzony w błąd przez biuro obsługi interesanta oraz nie otrzymał stosownego pouczenia dotyczącego konieczności złożenia odrębnego wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku zapadłego przed Sądem drugiej instancji,

2) naruszenie art. 168 § 1 k.p.c. przez uznanie, że ubezpieczony uchybił terminowi ze swojej winy.

Wskazując na powyższe zarzuty, składający zażalenie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...], a ponadto:

1) w trybie art. 380 k.p.c., przez odesłanie z art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., wniósł o objęcie w niniejszej sprawie kontrolą postanowienia Sądu

Apelacyjnego w [...] z dnia 10 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa [...], oddalającego wniosek ubezpieczonego o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa [...], gdyż rozstrzygnięcie to miało wpływ na wynik sprawy,

2) wniośł o przyznanie na rzecz pełnomocnika ubezpieczonego od Skarbu Państwa według norm przepisanych zwrotu kosztów nieopłaconej w całości ani w części pomocy prawnej udzielonej z urzędu odwołującemu się w postępowaniu zażaleniowym, przy powiększeniu przyznanej kwoty o obowiązującą stawkę podatku VAT.

W ocenie ubezpieczonego, nie można zarzucić mu winy w braku dochowania terminu - czy to pod postacią winy umyślnej, czy też niedbalstwa. Nie stawiał się na posiedzeniu Sądu, gdyż świadczył wówczas pracę, która jest dla niego najważniejsza.

Niezależnie jednak od powyższego miała miejsce sytuacja, w której w biurze obsługi interesanta ubezpieczonemu odmówiono udzielenia informacji o treści rozstrzygnięcia i zamiast tego kazano mu czekać na doręczenie wyroku, co też uczynił. Ubezpieczony zeznał tak podczas posiedzenia Sądu dnia 10 stycznia 2019 r.: „w biurze informacji nie chcieli mi powiedzieć, powiedzieli żeby czekać na wyrok”. Ponadto, jak zeznał ubezpieczony, nie wiedział on, że należy od każdego wyroku składać odrębny wniosek o jego uzasadnienie. Jak podał: „w pierwszej instancji pouczone mnie o uzasadnieniu, ja nie myślałem, że za każdym razem trzeba taki wniosek składać, nie miałem takiego pouczenia”. Co prawda wypowiedzi te nie zostały zaprotokołowane w formie papierowej, jednakże zostały zarejestrowane wraz z przebiegiem całej rozprawy.

Ubezpieczony pozostawał więc w mylnym przekonaniu, w które został wprowadzony przez pracownika biura obsługi interesantów Sądu, iż wyrok wraz z uzasadnieniem zostanie mu doręczony z urzędu. Nie można zatem przypisać ubezpieczonemu winy w braku dochowania terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie orzeczenia. Okoliczność ta została jednakże pominięta przez Sąd Apelacyjny. Rozstrzygnięcie wniosku ubezpieczonego z pominięciem niektórych ze wskazanych przez niego okoliczności, stanowi naruszenie art. 168 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odrzucenie wniosku o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem jest prawidłowe, jeżeli wniosek ten został złożony po terminie z art. 387 § 3 k.p.c. Skuteczne zakwestionowanie w zażaleniu postanowienia w tym przedmiocie jest możliwe tylko wówczas, gdy zostanie wykazana zasadność wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej, czyli nietrafność odmowy przywrócenia terminu. To zaś może nastąpić wyłącznie w trybie art. 380 k.p.c., na podstawie którego Sąd Najwyższy (przez odesłanie z art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398 k.p.c.), może na wniosek strony, rozpatrując zażalenie na postanowienie odrzucające wniosek o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem, rozpoznać także - mające wpływ na jego wydanie - postanowienie oddalające wniosek o przywróceniu terminu do złożenia wniosku o takie doręczenie (por. uzasadnienia uchwał składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego: z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001 nr 1, poz. 1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001 nr 2, poz. 22 oraz uzasadnienia postanowień Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1999 r., I CKN 367/99, OSNC 2000 nr 3, poz. 48; z dnia 7 kwietnia 2011 r., IV CZ 2/11, LEX nr 785889; z dnia 9 stycznia 2012 r., III UZ 29/11, LEX nr 1130396; z dnia 10 kwietnia 2014 r., I UZ 1/14, LEX nr 1467121). Warunkiem takiej kontroli jest zamieszczenie w zażaleniu stosownego wniosku, o którym mowa w art. 380 k.p.c. Gdy w sprawie występuje profesjonalny pełnomocnik wniosek taki powinien być jednoznacznie sformułowany, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom przez niego wnoszonym treści wprost w nich niewyrażonych (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 lipca 2008 r., II CZ 54/08, LEX nr 447663; z dnia 28 października 2009 r., II PZ 17/09, LEX nr 559946; z dnia 18 października 2011 r., II UZ 35/11, LEX nr 1312361; z dnia 10 kwietnia 2014 r., I UZ 1/14, LEX nr 1467121). W rozpoznawanym zażaleniu zamieszczono wniosek, o którym mowa powyżej, dlatego dokonanie kontroli w opisanym przedmiocie stało się możliwe.

Przechodząc do *meritum* zważyć należy, iż w ustalonym stanie faktycznym nie wystąpiły okoliczności przemawiające za przywróceniem ubezpieczonemu

terminu do złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem. W myśl art. 168 § 1 k.p.c., jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy, sąd na jej wniosek postanowi przywrócenie terminu. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie zwracano uwagę, że brak winy w rozumieniu art. 168 § 1 k.p.c. podlega ocenie z uwzględnieniem obiektywnego miernika staranności, jakiej można wymagać od strony dbającej należycie o swoje interesy, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności konkretnej sprawy (por. przykładowo postanowienia z dnia 18 maja 2012 r., IV CZ 165/11, i z dnia 9 maja 2013 r., II CZ 11/13).

Ocena zachowania ubezpieczonego przeprowadzona przez Sąd Apelacyjny w zaskarżonym postanowieniu, została odniesiona do ustaleń faktycznych w zakresie zdarzeń zaistniałych od dnia, w którym ogłoszono wyrok Sądu II instancji. Sąd Apelacyjny w szczególności ustalił, że T. S. był prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 5 kwietnia 2018 r. Jak następnie wyjaśnił sam ubezpieczony, nie stawił się w Sądzie, gdyż stawiennictwo na rozprawie było nieobowiązkowe. W tym czasie przebywał na delegacji, przy czym nie wnosił o zmianę terminu posiedzenia. Wprost wskazał, iż dla niego „praca jest najważniejsza”. Po wydaniu orzeczenia oczekiwał, że otrzyma odpis wyroku na swój adres domowy, nie podejmował żadnych działań w celu uzyskania informacji o jego treści.

Należy podzielić twierdzenie Sądu Apelacyjnego, iż pobyt na delegacji nie stanowił przeszkody uniemożliwiającej ubezpieczonemu wystąpienie z wnioskiem o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji. W istocie, mógł uczynić to telefonicznie w sekretariacie Sądu, bądź pisemnie za pośrednictwem poczty. Okoliczność ta nie może zatem stanowić o braku winy w uchybieniu terminu do złożenia wniosku o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem.

Co więcej, tłumaczenia ubezpieczonego utrwalone w elektronicznym protokole z rozprawy, na której zapadł wyrok w jego sprawie, nie stanowią potwierdzenia okoliczności podnoszonych przez niego w zażaleniu. Składający zażalenie podał w jego treści, iż został błędnie pouczonej przez Sąd, a konkretnie Biuro Obsługi Interesanta, w sprawie sposobu i terminu złożenia wniosku o

doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem, co w późniejszym czasie miało skutkować przekroczeniem tegoż terminu. Tymczasem, jakkolwiek rzeczywiście zeznał w ten sposób podczas rozprawy, w dalszej jej części wskazywał już, iż to nie on podjął próbę zasięgnięcia informacji w Biurze Obsługi Interesanta, a jego żona. Wobec tak niespójnych zeznań, Sąd Apelacyjny tym bardziej miał podstawę do przyjęcia, że ubezpieczony nie wykazał braku swojej winy w uchybieniu terminu do złożenia stosownego wniosku.

Mając na względzie opisane wyżej okoliczności, postanowienie Sądu Apelacyjnego objęte zażaleniem należy uznać za prawidłowe. Tym samym zażalenie podlega oddaleniu jako bezzasadne.